പാഠം 1

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തെ പരിചയപ്പെടുത്തൽ

INTRODUCING INDIAN SOCIETY

W8Y4Z1

ഒരർഥത്തിൽ സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന് നിങ്ങൾ പഠിച്ച മറ്റു വിഷയങ്ങളിൽനിന്നു ചില വ്യത്യാസങ്ങളുണ്ട്. ഈ വിഷയപഠനത്തിൽ ആരും പൂജ്യത്തിൽ ആരംഭിക്കുന്നില്ല. സമൂഹത്തെക്കുറിച്ച് എല്ലാവർക്കും എന്തെങ്കിലും അറിയാം. മറ്റു വിഷയങ്ങൾ അഭ്യസിക്കപ്പെട്ടവയാണ്. എന്തെന്നാൽ അവ വിദ്യാലയത്തിലോ വീട്ടിലോ മറ്റിടങ്ങളിലോ പഠിപ്പിക്കുന്നു. എന്നാൽ സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള നമ്മുടെ അറിവ് ആർജിതമായത് വ്യക്തമായ അഭ്യസിപ്പിക്കലിലൂടെയല്ല. വളർച്ചയുടെ അവിഭാജ്യഘടകമെന്ന നിലയിൽ സമൂഹത്തെ അറിയുക എന്നത് തികച്ചും സ്വാഭാവികമോ സ്വയമേവയോ ഉളവാകുന്ന ഒന്നാണ്. ഒരു കുട്ടിയും വിദ്യാലയത്തിലേക്കു വരുമ്പോൾതന്നെ ചരിത്രം, ഭൂമിശാസ്ത്രം, മനശ്ശാസ്ത്രം, ധനതത്ത്വശാസ്ത്രം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് എന്തെങ്കിലും അറിഞ്ഞിരിക്കണമെന്ന് ആരും കരുതുന്നില്ല. എന്നാൽ സമൂഹത്തെയും സാമൂഹികബന്ധങ്ങളെയും കുറിച്ച് ആറുവയസ്സുകാരി/ആറുവയസ്സുകാരനുപോലും കുറച്ചെങ്കിലും അറിവുകളുണ്ടാകും. അതുകൊണ്ട് ഒരു പതിനെട്ടുകാരി/പതിനെട്ടുകാരൻ എന്ന നിലയ്ക്ക്, നിങ്ങൾ വളരുന്ന സമൂഹത്തെക്കുറിച്ച് അഭ്യസിപ്പിക്കപ്പെടാതെതന്നെ ഏറെ ധാരണകൾ നിങ്ങൾക്കുണ്ട് എന്നത് സത്യമാണ്.

സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള മുൻധാരണ അല്ലെങ്കിൽ പരിചയം സമൂഹശാസ്ത്ര (Sociology) പഠനത്തിന് ഒരേസമയം അനുകൂലവും പ്രതികൂലവുമായി ഭവിക്കുന്നു. കുട്ടികൾ പൊതുവേ സമൂഹശാസ്ത്രം അത്ര പ്രയാസമേറിയ പഠനവിഷയമായി പരിഗണിക്കുന്നില്ല എന്നതാണ് അനുകൂലാവസ്ഥ. അവർ സമൂഹശാസ്ത്രപഠനത്തെ ഭയപ്പെടുന്നില്ല. നമ്മൾ സമൂഹത്തെക്കുറിച്ച് അറിഞ്ഞത് (മുൻധാരണ) മറക്കാൻ പഠിക്കേണ്ടത് (Unlearn) സമൂഹശാസ്ത്രപഠനത്തിന് അനിവാര്യമായി വരുന്നു എന്നതാണ് പ്രതികൂലാവസ്ഥ. പഠിച്ചത് മറക്കുക, മാറ്റി പഠിക്കുക എന്നതാണ് സത്യത്തിൽ സമൂഹശാസ്ത്രപഠനത്തിന്റെ പ്രാരംഭഘട്ടം. സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചുള്ള നമ്മുടെ മുൻധാരണ-സാമാന്യബോധം (Commonsense) ഒരു പ്രത്യേക വീക്ഷണകോണിൽ (View point) നിന്നാണ് രൂപീകരിക്കപ്പെടുന്നത്. സാമൂഹിക സംഘങ്ങളെക്കുറിച്ചും സാമൂഹികപരിതസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചുമുള്ള ഈ വീക്ഷണകോണുകളി ലേക്കാണ് നമ്മൾ സാമൂഹീകരിക്കപ്പെടുന്നത്. സാമൂഹികസാഹചര്യങ്ങളാണ് സമൂഹത്തെക്കുറിച്ചും സാമൂഹികബന്ധങ്ങളെക്കുറിച്ചുമുള്ള നമ്മുടെ അഭിപ്രായങ്ങളും വിശ്വാസങ്ങളും പ്രതീക്ഷകളും രൂപീകരിക്കുന്നത്. വിശ്വാസങ്ങൾ എല്ലായ്പ്പോഴും തെറ്റാവണമെന്നില്ല. അവ 'ഭാഗികം' ('Partial') ആയേക്കാവുന്നതാണ് പ്രശ്നം. നമ്മുടെ സാമാന്യബോധം സാമൂഹിക യാഥാർഥ്യത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗം മാത്രം കാണാൻ ഇടയാക്കുന്നു. മാത്രവുമല്ല, അവ നമ്മുടെ സാമൂഹികസംഘത്തിന്റെ താൽപ്പര്യങ്ങളിലേക്കും കാഴ്ചപ്പാടിലേക്കും വിധേയത്വം (Liable) പ്രകടിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പൂർണമായും പക്ഷപാതരഹിതമായി യാഥാർഥ്യത്തെ കാണാനുതകുന്ന ഒരു പരിപ്രേക്ഷ്യം സമൂഹശാസ്ത്രം നൽകുന്നില്ല. യഥാർഥത്തിൽ അത്തരം ശ്രേഷ്ഠമായ ശുഭാപ്തി വിശ്വാസമുണർത്തുന്ന നില (Vantage point) ഇല്ല എന്ന് സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞർ കരുതുന്നു. ഏതെങ്കിലും ഒരു സ്ഥാനത്തുറച്ചു നിന്നു മാത്രമേ നമുക്ക് എന്തിനെയും കാണാൻ കഴിയൂ. ഏതു സ്ഥാനവും ഭാഗിക ലോകവീക്ഷണം മാത്രമേ നൽകൂ. ലോകത്തെ വ്യത്യസ്ത നിലപാടിൽ നിന്ന് കാണാൻ പഠിക്കാൻ സമൂഹശാസ്ത്രം അവസരം നൽകുന്നു. നമ്മുടേതു മാത്രമല്ല, നമ്മളിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തരായ മറ്റുള്ളവരുടെ നിലപാടിൽനിന്നു കൂടി കാണാൻ സമൂഹശാസ്ത്രം സഹായിക്കുന്നു. ഓരോ നിലയും ഭാഗികമായ കാഴ്ച മാത്രമേ നൽകുകയുള്ളൂ. എന്നാൽ വ്യത്യസ്തതരം ജനങ്ങളുടെ കാഴ്ചയിൽ ലോകം എങ്ങനെ കാണപ്പെടുന്നു എന്നത് താരതമ്യം ചെയ്യുന്നതിലൂടെ നിരീക്ഷണവിധേയമാകുന്ന വിഷയത്തിന്റെ ആകത്തുക എങ്ങനെയെന്ന് ഒരു ധാരണയുണ്ടാകുന്നു. ഒപ്പം ഓരോ വീക്ഷണനിലയിലെയും കാഴ്ചകളിൽ നിന്ന് മറയ്ക്കപ്പെടുന്നവ എന്താണെന്നും തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കുന്നു.

നിങ്ങൾ മറ്റുള്ളവരുടെ കാഴ്ചയിൽ എങ്ങനെ എന്നത് സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന് നിങ്ങളെ ബോധ്യപ്പെടുത്താൻ കഴിയുന്നു എന്നത് കൂടുതൽ രസാവഹമാണ്. ബാഹ്യമായ നിലയിൽ സ്വയം നിങ്ങൾക്ക് എങ്ങനെ നോക്കിക്കാണാമെന്നും പഠിപ്പിക്കുന്നു. 'സ്വയംപ്രതിഫലനം' (Self

reflexivity) അല്ലെങ്കിൽ പ്രതിഫലനം (Reflexivity) എന്നാണ് ഇത് അറിയപ്പെടുന്നത്. സ്വയം മനനം ചെയ്യാനുള്ള കഴിവാണിത്. നിങ്ങളുടെ സൂക്ഷ്മനോട്ടം (Gaze) നിങ്ങളിലേക്ക് (സാധാരണ ഇത് പുറമേക്കാണ് ലക്ഷ്യമിടുക) തിരിച്ചുവയ്ക്കുക എന്നതാണിത്. എന്നാൽ ഈ സ്വയം പരിശോധന ഗുണദോഷഭേദവിചാരത്തോടെ ആയിരിക്കണം. അത് ത്വരിതവിമർശനവും സാവധാനമുള്ള സ്വയംപ്രശംസയും ആയിരിക്കും.

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തെയും ഘടനയെയും മനസ്സിലാക്കുന്നതിലൂടെ നമ്മുടെ സ്ഥാനം നിർണയിക്കാൻ സാധിക്കുന്ന ഒരു സാമൂഹികചിത്രണം (Social map) ലഭ്യമാക്കുന്നു. ഒരു ഭൂപടത്തിലെന്നപോലെ സാമൂഹികചിത്രണത്തിൽ ഒരാളുടെ സ്ഥാനം നിർണയിക്കാൻ കഴിയുന്നതിലൂടെ സമൂഹത്തിൽ മറ്റുള്ളവരുമായുള്ള ബന്ധത്തിൽ സ്വയം എവിടെയാണ് എന്നറിയാൻ അത് സഹായിക്കുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന് നിങ്ങൾ അരുണാചൽപ്രദേശിൽ ജീവിക്കുന്നു എന്നിരിക്കട്ടെ. ഭൂപടത്തിൽ നിങ്ങളുടെ സ്ഥാനം ഇന്ത്യയുടെ വടക്കുകിഴക്ക് മൂലയിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നു കാണാം. ഉത്തർപ്രദേശ്, മധ്യപ്രദേശ്, രാജസ്ഥാൻ തുടങ്ങിയ വലുപ്പമേറിയ സംസ്ഥാനങ്ങളെ താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ നിങ്ങളുടെ സംസ്ഥാനം ചെറുതാണെന്നും എന്നാൽ മണിപ്പൂർ, ഗോവ, ഹരിയാന, പഞ്ചാബ് തുടങ്ങിയവയേക്കാൾ വലുതാണെന്നും കാണാം. ഭൗതികഭൂപടത്തിൽ അരുണാചൽപ്രദേശിന്റെ (കുന്നുകളും വനങ്ങളും) ഭൂപ്രദേശം മറ്റുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങളും ഇന്ത്യൻ പ്രദേശങ്ങളുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ എങ്ങനെയെന്നും എന്തെല്ലാം പ്രകൃതിവിഭവങ്ങളാൽ സമ്പന്നമാണെന്നും മറ്റും സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

താരതമ്യേന ഒരു സാമൂഹികചിത്രണം സമൂഹത്തിൽ നിങ്ങൾ എവിടെ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നു എന്നു പറയുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന്, പതിനേഴുകാരി അല്ലെങ്കിൽ പതിനെട്ടുകാരി എന്ന നിലയിൽ നിങ്ങൾ 'യുവജനം' (Young people) എന്ന സാമൂഹികസംഘത്തിൽപ്പെടുന്നു എന്നു കാണാം. നിങ്ങളുടെയോ അതിൽ കുറവായവരുടെയോ പ്രായഗണത്തിൽപ്പെടുന്നവരാണ് ഇന്ത്യൻ ജനസംഖ്യയുടെ നാൽപ്പതുശതമാനം. കേരളത്തിൽനിന്നുള്ള മലയാളിയെപ്പോലെയോ ആന്ധ്രയിൽനിന്നുള്ള തെലുങ്ക് സംസാരിക്കുന്നവരെപ്പോലെയോ ഗുജറാത്തിൽനിന്നുള്ള ഗുജറാത്തിയെപ്പോലെയോ നിങ്ങൾ ഒരു പ്രാദേശിക അംഗമോ ഭാഷാടിസ്ഥാന സമുദായ അംഗമോ ആയിരിക്കാം. രക്ഷിതാക്കളുടെ തൊഴിലിന്റെയോ കുടുംബവരുമാനത്തിന്റെയോ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നിങ്ങൾ ഉയർന്ന വർഗമോ മധ്യവർഗമോ താഴ്ന്ന വർഗമോ ആയിത്തീരുന്നു. ഒരു പ്രത്യേക മതസമുദായത്തിലെയോ ജാതിയിലെയോ ഗോത്രത്തിലെയോ സാമൂഹികസംഘ അംഗമാകാൻ നിങ്ങൾക്കു സാധിക്കുന്നു. ഇതുപോലെയുള്ള ഓരോ സ്വത്വവും (Identities) സാമൂഹികചിത്രണത്തിലെയും സാമൂഹികബന്ധജാലികയിലെ (Web of social relationships) യും നിങ്ങളുടെ സ്ഥാനത്തെ നിർണയിക്കുന്നു. സമൂഹത്തിൽ ഏതെല്ലാം തരത്തിലുള്ള സംഘങ്ങളും വർഗീകരണവുമുണ്ടെന്ന് സമൂഹശാസ്ത്രം ചൂണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ഒപ്പം, അവയുടെ പരസ്പരബന്ധങ്ങൾ എങ്ങനെയെന്നും അത് നിങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ എന്ത് അർഥം നൽകുന്നുവെന്നും വിശദീകരിക്കുന്നു.

വ്യത്യസ്ത സാമൂഹികസംഘങ്ങളുടെ ഇടം വിശദീകരിക്കുക എന്ന കേവലധാരണയിൽ നിങ്ങളുടെയും മറ്റുള്ളവരുടെയും സ്ഥാനനിർണയത്തിനു സഹായിക്കുക എന്നതിനപ്പുറം സമൂഹശാസ്ത്രത്തിന് ഏറെ ഉത്തരവാദിത്വങ്ങളുണ്ട്. വ്യക്തിപരമായ പ്രശ്നങ്ങൾ (Personal trouble), സാമൂഹികപ്രശ്നങ്ങൾ (Social issues) എന്നിവ തമ്മിലുള്ള ശൃംഖലയും ബന്ധങ്ങളും ചിത്രണം ചെയ്യാൻ സമൂഹശാസ്ത്രം സഹായിക്കുന്നു എന്ന് പ്രശസ്ത അമേരിക്കൻ സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞനായ സി. റൈറ്റ് മിൽസ് (C. Wright Mills) നിരീക്ഷിച്ചു. വ്യക്തിപരമായ വിഷയങ്ങൾ എന്നതുകൊണ്ട് മിൽസ് അർഥമാക്കുന്നത് എല്ലാവർക്കുമുള്ള വൈയക്തികമായ ആകുലതകൾ, പ്രശ്നങ്ങൾ, ഉത്കണ്ഠകൾ എന്നിവയാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, സഹോദരങ്ങളോ സുഹൃത്തുക്കളോ വീട്ടിലെ മുതിർന്നവരോ നിങ്ങളെ പരിഗണിക്കുന്ന രീതിയിൽ നിങ്ങൾ അസംതൃപ്തരായിരിക്കാം. ഭാവിയെക്കുറിച്ചോ ലഭിക്കാവുന്ന തൊഴിലിനെപ്പറ്റിയോ നിങ്ങൾ വ്യാകുലപ്പെടുന്നതുപോലെത്തന്നെ വൈയക്തിക സ്വത്വ (Individual identity) ത്തിന്റെ മറ്റു

വശങ്ങളായ അഭിമാനത്തിന്റെ സ്രോതസ്സുകൾ, സംഘർഷം, ആത്മവിശ്വാസം, പലതരത്തിലുള്ള അപമാനം എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള വേവലാതികളും ഉളവാക്കുന്നു. പക്ഷേ, ഇവയെല്ലാം വ്യക്തിഗത വീക്ഷണകോണിൽ മാത്രം അർഥവത്താകുന്ന സ്വകാര്യമായ പ്രശ്നങ്ങളാണ്. മറ്റൊർഥത്തിൽ, ഒരു സാമൂഹികപ്രശ്നം എന്നത് സമൂഹത്തെ രൂപീകരിക്കുന്ന വ്യക്തികളെക്കാളുപരി വലിയ സംഘങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ളവയാണ്. നിരവധി സമൂഹങ്ങളിലും കാലഘട്ടങ്ങളിലും പൊതുവായി നിലനിന്ന ഒരു സാമൂഹികപ്രതിഭാസമാണ് മുതിർന്ന തലമുറയും പുതുതലമുറയും തമ്മിലുള്ള ഉരസൽ അല്ലെങ്കിൽ തലമുറവിടവ് (Generation gap). തൊഴിലില്ലായ്മയും മാറുന്ന തൊഴിൽഘടനയും ലക്ഷക്കണക്കിന് മനുഷ്യരെ ബാധിക്കുന്ന സാമൂഹികപ്രശ്നമാണ്. കാർഷിക തൊഴിലിനോടുള്ള കുറഞ്ഞുവരുന്ന ആഭിമുഖ്യം, അതേസമയം വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യാരംഗത്തെ വർധിച്ചുവരുന്ന തൊഴിൽസാധ്യത എന്നിവയും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. വർഗീയതയുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ, ഒരു മതസമുദായത്തിന് മറ്റൊന്നിനോടുള്ള

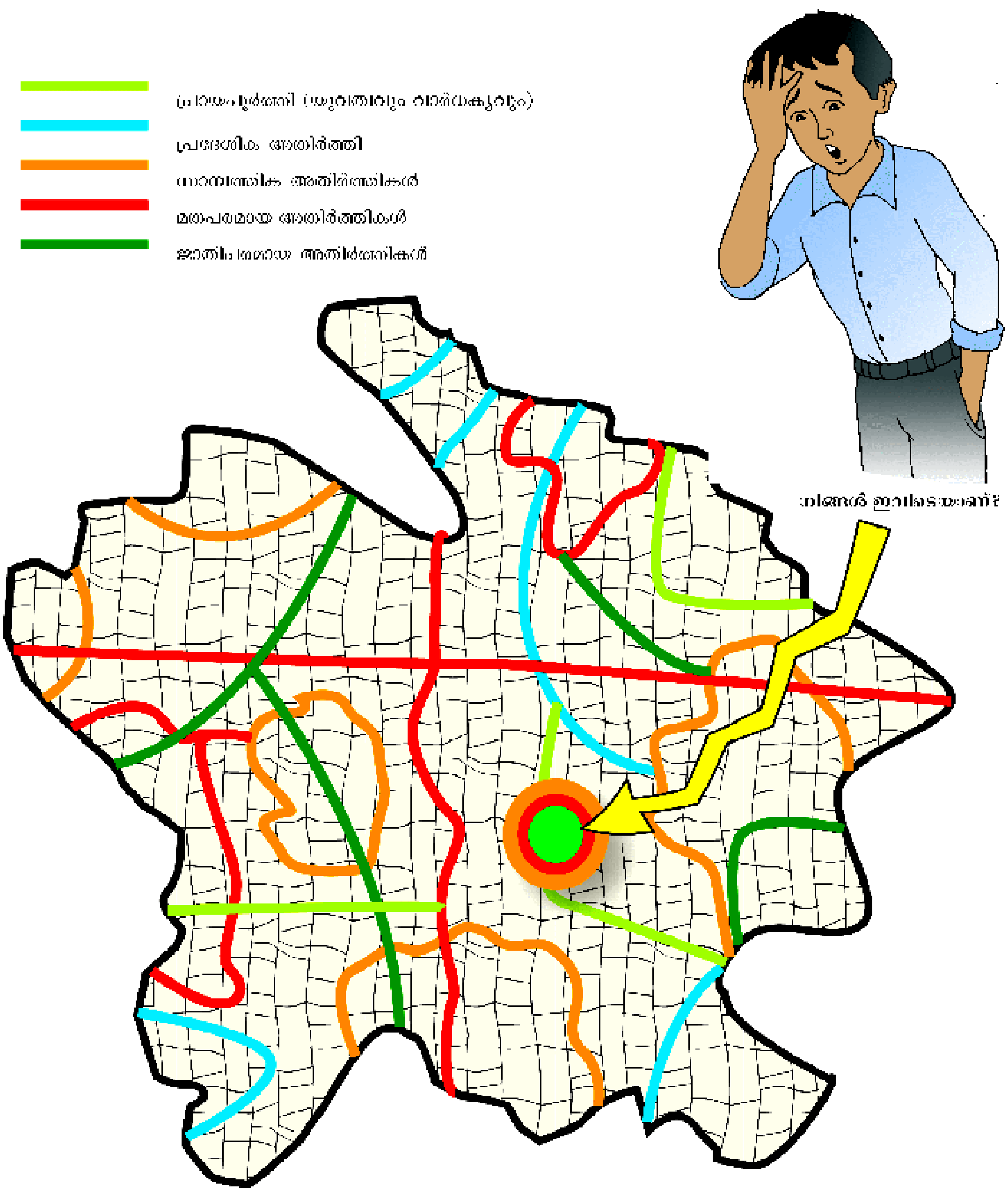

വൈരഭാവം, ഒരു ജാതി മറ്റു ജാതിയെ ബഹിഷ്കരിക്കുകയോ അടിച്ചമർത്തുകയോ ചെയ്യുന്ന ജാതീയത എന്നിവ സമൂഹം മുഴുവൻ ബാധിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങളാണ്. വ്യക്തികൾ അവരവരുടെ സാമൂഹികസ്ഥാനങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് വ്യത്യസ്ത പങ്കുവഹിച്ച് അവയിൽ ഇടപെടുന്നു. താഴ്ന്നവരെന്നു വിളിക്കപ്പെട്ട ജാതിയിൽ ജനിച്ചവരെ അധമരായി പരിഗണിക്കുന്നു. ഉയർന്നവരെന്നു പറയപ്പെടുന്ന ജാതിക്കാർ അതിക്രമകാരികളായി ജാതീയതയിൽ പങ്കാളികളാകുന്നു. അതിനാൽ താഴ്ത്തപ്പെട്ട ജാതിക്കാർ ഇരകളായി ഭവിക്കുന്നു. അതുപോലെ വ്യത്യസ്ത സാമൂഹികസംഘങ്ങൾ എന്ന നിലയിൽ സ്ത്രീയും പുരുഷനും ലിംഗഭേദത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള വിവേചനത്തിൽ വ്യത്യസ്തരീതിയിൽ ഇരകളാകുന്നു.

സാമൂഹീകരണ പ്രക്രിയയിലൂടെ ബാല്യത്തിൽത്തന്നെ നമുക്ക് അത്തരത്തിലുള്ള ചിത്രണം നൽകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. നമ്മൾക്കു ചുറ്റുമുള്ള ലോകത്തെക്കുറിച്ച് ധാരണ ഉണ്ടാക്കാൻ ഇതുവഴി പഠിപ്പിക്കുന്നു. ഇതാണ് സാമാന്യബോധ ചിത്രണം (Commonsense map). നേരത്തേ സൂചിപ്പിച്ചപോലെ ഇത്തരം ചിത്രണങ്ങൾ വഴിതെറ്റിക്കുന്നതും ഒപ്പം വളച്ചൊടിക്കപ്പെട്ടവയുമാകാം. നമ്മുടെ സാമാന്യചിത്രണം ഉപേക്ഷിക്കപ്പെടുമ്പോൾ പകരംവയ്ക്കാൻ മറ്റൊന്നില്ലാതാവുന്നു. കാരണം, നമ്മൾ ഒന്നിലേക്ക് മാത്രമാണ് സാമൂഹീകരിക്കപ്പെടുന്നത്; വ്യത്യസ്ത സാമൂഹികസംഘങ്ങളിലേക്കോ പലതിലേക്കോ അല്ല. നമ്മൾക്ക് മറ്റു തരത്തിലുള്ള ചിത്രണങ്ങൾ ആവശ്യമാണെങ്കിൽ അവ നിർമിക്കാൻ നമ്മൾ പഠിക്കണം. സമൂഹശാസ്ത്ര പരിപ്രേക്ഷ്യം (Sociological perspective) സാമൂഹികചിത്രണങ്ങൾ എങ്ങനെ നടത്താമെന്നു പഠിപ്പിക്കുന്നു.

1.1 ആമുഖത്തിന് ഒരു ആമുഖം (Introducing an Introduction)

ഇന്ത്യൻസമൂഹത്തെ ഒരു സാമാന്യബോധകാഴ്ചപ്പാടിലല്ലാതെ സമൂഹശാസ്ത്ര കാഴ്ചപ്പാടിൽ കാണാൻ ഈ പുസ്തകത്തിലുടനീളം ശ്രമിക്കുന്നു. ആമുഖത്തിന് ഒരു ആമുഖം എന്ന തലത്തിൽ എന്താണ് പറയാൻ കഴിയുക? ഇന്ത്യൻ സമൂഹരൂപീകരണത്തിൽ പ്രവർത്തിച്ച് ബൃഹത്തായ പ്രക്രിയകളെ തുടക്കത്തിൽത്തന്നെ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് അനുയോജ്യമായിരിക്കും. തുടർന്നുവരുന്ന ഭാഗങ്ങളിൽ അവ കൂടുതൽ വിശദമായി കാണാൻ നിങ്ങൾക്ക് സാധിക്കും.

ഒരു സവിശേഷ ഇന്ത്യൻ അവബോധം രൂപംകൊണ്ടത് കോളനികാലഘട്ടത്തിലാണെന്ന് പൊതുവെ പറയാം. ആദ്യമായി ഇന്ത്യയെ ഏകീകരിക്കുകയും ആധുനികീകരണത്തിന്റെയും മുതലാളിത്ത സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെയും മാറ്റത്തിന്റെ ശക്തികളെ കൊണ്ടുവരുകയും ചെയ്തത് കോളനിഭരണമാണ്. ആ മാറ്റങ്ങൾ ഏറെക്കുറേ തിരിച്ചുനടത്താവുന്നവയല്ല. ഒരു സമൂഹത്തിന് മുൻപുണ്ടായിരുന്ന അവസ്ഥയിലേക്ക് ഒരിക്കലും മടങ്ങാൻ കഴിയില്ല. കോളനിഭരണത്തിൽ ഇന്ത്യൻ സാമ്പത്തിക, രാഷ്ട്രീയ, ഭരണ ഏകീകരണം സാധ്യമായത് വൻവില കൊടുത്താണ്. കോളനിഭരണത്തിന്റെ ചൂഷണവും ആധിപത്യവും ഇന്ത്യൻസമൂഹത്തെ പലവിധത്തിൽ മുറിവേൽപ്പിച്ചു. എന്നാൽ കോളനിഭരണം അതിന്റെ ശത്രുവായ 'ദേശീയതയ്ക്ക്' (Nationalism) ജന്മം നൽകി എന്നത് ഒരു വിരോധാഭാസമായി നിലനിൽക്കുന്നു.

ഇന്ത്യൻ ദേശീയത ബ്രിട്ടീഷ്കോളനിഭരണത്തിൽ രൂപംകൊണ്ടു എന്നതു ചരിത്രമാണ്. കോളനിയധിനിവേശത്തിന്റെ പൊതു അനുഭവം ഇന്ത്യൻസമുദായത്തിലെ വ്യത്യസ്ത വിഭാഗങ്ങളെ ഏകീകരിക്കുകയും ഊർജസ്വലമാക്കുകയും ചെയ്തു എന്നതാണ്. പാശ്ചാത്യവിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ സഹായത്താൽ ഉയർന്നുവന്ന മധ്യവർഗം കോളനിഭരണത്തെ അതിന്റെ മടയിൽ വെച്ചുതന്നെ വെല്ലുവിളിക്കാൻ തുടങ്ങി. കോളനിഭരണവും പാശ്ചാത്യ വിദ്യാഭ്യാസവും പാരമ്പര്യത്തിന്റെ (Tradition) കണ്ടെത്തലിനുള്ള ഉത്തേജനം നൽകി എന്നത് മറ്റൊരു വിരോധാഭാസമായി. ദേശീയവും പ്രാദേശികവുമായ തലങ്ങളിൽ പുതിയ സമുദായരൂപങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തിനുവേണ്ട സാംസ്കാരിക -സാമൂഹിക മുന്നണി വികസിപ്പിക്കാൻ ഇവ സഹായിച്ചു.

പിൽക്കാലചരിത്രത്തിൽ നിർണായക പങ്കുവഹിക്കാൻ ഇടയായ പുതിയ വർഗങ്ങളെയും സമുദായങ്ങളെയും കോളനിഭരണം സൃഷ്ടിച്ചു. ദേശീയതയുടെ പ്രധാന പതാകവാഹകരായിരുന്ന നാഗരിക മധ്യവർഗം (Urban middle classes) സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന്റെ പ്രചാരകരായി മാറി. മതജാതി അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള സമുദായങ്ങളെ ദൃഢമാക്കിയതും (Crystalized) കോളനിഭരണമാണ്. ഇവയെല്ലാം ഇന്ത്യയുടെ അനന്തരചരിത്രത്തിൽ പ്രധാന പങ്കുവഹിച്ചു. സമകാലിക ഇന്ത്യയുടെ പരിണാമത്തിന്റെ സങ്കീർണവഴികൾ തുടർന്നുവരുന്ന അധ്യായങ്ങളിൽ കാണാവുന്നതാണ്.

1.2 ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ പൂർവദർശനം (Preview of this Book)

രണ്ട് സാമൂഹശാസ്ത്ര പാഠപുസ്തകങ്ങളിൽ ആദ്യത്തേതാണിത്. ഇതിൽ ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനഘടന പരിചയപ്പെടുത്തുന്നു (ഇന്ത്യൻ സാമൂഹികമാറ്റത്തിലും വികസനത്തിലും രണ്ടാം പാഠപുസ്തകം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു.)

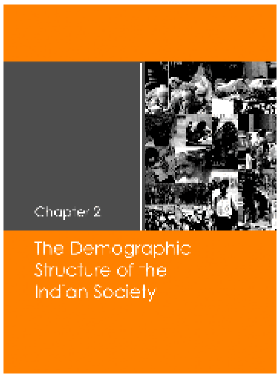

ഇന്ത്യയുടെ ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രഘടനയെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു ചർച്ചയിലൂടെയാണ് നമ്മൾ ആരംഭിക്കുന്നത് (അധ്യായം 2). നിങ്ങൾക്ക് അറിവുള്ളതുപോലെ ജനസംഖ്യയുടെ കാര്യത്തിൽ ലോകത്തിലെ രണ്ടാമത് രാജ്യമാണ് ഇന്ത്യ. ഏതാനും വർഷങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ചൈനയെ മറികടന്ന് നാം ഏറ്റവും ജനസംഖ്യയുള്ള രാജ്യമായിത്തീരുമെന്ന് പ്രവചിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ജനസംഖ്യയെക്കുറിച്ച് സമൂഹശാസ്ത്രജ്ഞരും ജനസംഖ്യാശാസ്ത്രജ്ഞരും ഏതെല്ലാം രീതിയിലാണ് പഠിക്കുന്നത്? ജനസംഖ്യയുടെ ഏതെല്ലാം ഭാവങ്ങളാണ് സാമൂഹികമായി പ്രബലമായത്? ഒപ്പം ഇന്ത്യൻ സാഹചര്യത്തിൽ ആ മുന്നണിയിൽ എന്തെല്ലാമാണ് സംഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നത്? നമ്മുടെ ജനസംഖ്യ, വികസനത്തിന് കേവലം ഒരു തടസ്സം മാത്രമാണോ? അതോ ഏതെങ്കിലും തരത്തിൽ അത് വികസനത്തിൽ സഹായിക്കുന്നുണ്ടോ? ഇവയാണ് ഈ പാഠഭാഗം ചർച്ചചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കുന്ന ചോദ്യങ്ങൾ.

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന നിർമാണഘടകങ്ങളായ ജാതി, ഗോത്രം, കുടുംബം എന്നിവയെ സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങൾ എന്ന രൂപത്തിൽ മൂന്നാം അധ്യായത്തിൽ വീണ്ടും ചർച്ച ചെയ്യുന്നുണ്ട്. ഇന്ത്യൻ ഉപഭൂഖണ്ഡത്തിലെ അനന്യമായ ലക്ഷണമെന്ന നിലയിൽ ജാതി, പണ്ഡിതോചിതമായ ശ്രദ്ധ പിടിച്ചുപറ്റിയിട്ടുണ്ട്. നൂറ്റാണ്ടുകളിലൂടെ ഈ സാമൂഹിക സ്ഥാപനത്തിന് എങ്ങനെ മാറ്റം സംഭവിച്ചു? ഇന്ന് 'ജാതി' എന്നതിന്റെ ശരിയായ അർഥം എന്താണ്? 'ഗോത്രം' എന്ന സങ്കൽപ്പനം ഏതു സാഹചര്യത്തിലാണ് ഇന്ത്യയിൽ അവതരിപ്പിക്കപ്പെട്ടത്? ഗോത്രങ്ങൾ എന്നത് ഏതുതരം സമുദായങ്ങളായാണ് (Community) കരുതപ്പെടുന്നത്? എന്ത് അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് അവരെ അങ്ങനെ നിർവചിക്കുന്നത്? സമകാലിക ഇന്ത്യയിൽ ഗോത്രസമുദായങ്ങൾ എങ്ങനെ നിർവചിക്കപ്പെടുന്നു? ഇക്കാലത്തു സംഭവിക്കുന്ന ത്വരിതവും തീവ്രവുമായ സാമൂഹികമാറ്റങ്ങളാൽ കുടുംബം സാമൂഹികസ്ഥാപനം എന്ന നിലയിൽ ബൃഹത്തായ സമ്മർദത്തിന് വിധേയമാകുന്നത് എങ്ങനെ? ഇന്ത്യയിൽ നിലനിൽക്കുന്ന വ്യത്യസ്ത കുടുംബരൂപങ്ങളിൽ എന്തു മാറ്റങ്ങളാണ് നമ്മൾ കാണുന്നത്? ജാതി, ഗോത്രം, കുടുംബം എന്നിങ്ങനെ പൂർവനിശ്ചയം ചെയ്യപ്പെട്ട ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിന്റെ സ്വഭാവസവിശേഷതകൾ കൂടുതലായി പഠിക്കുന്നതിനുള്ള അടിസ്ഥാനമൊരുക്കുക കൂടിയാണ് മൂന്നാം അധ്യായത്തിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ളത്.

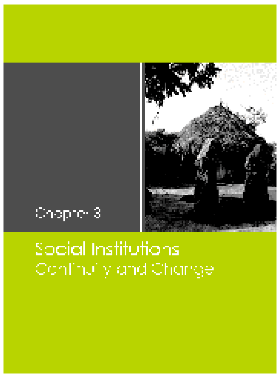

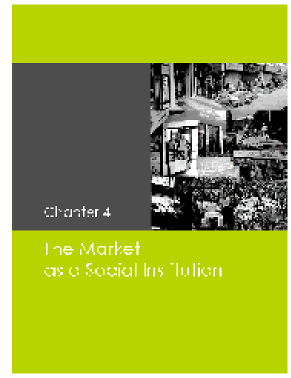

ലോകചരിത്ര മാറ്റത്തിന്റെ മാധ്യമമായി വർത്തിച്ച വിപണി (Market) എന്ന ശക്തമായ സാമൂഹികസ്ഥാപനത്തിന്റെ സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക മാനങ്ങളെക്കുറിച്ച് നാലാമത് അധ്യായം ഗഹനമായി ചർച്ചചെയ്യുന്നു. വ്യാപകവും ത്വരിതവുമായ സാമ്പത്തികമാറ്റങ്ങൾ, ആദ്യം കോളനിഭരണവും തുടർന്ന് വികസനപദ്ധതികളും നടപ്പാക്കി എന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ എങ്ങനെ ഇന്ത്യയിൽ വ്യത്യസ്തതരം വിപണികൾ പരിണമിച്ചു എന്നും അവയുടെ തുടർചലനങ്ങൾ എന്തൊക്കെയെന്നും ഈ ഭാഗത്തു ചർച്ചചെയ്യുന്നു.

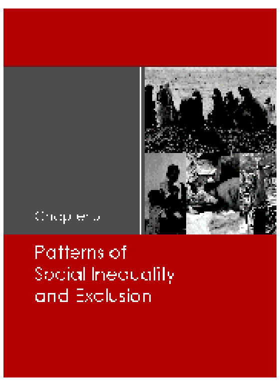

സമൂഹത്തിന്റെ ഏറ്റവും ആശങ്ക ഉളവാക്കുന്ന ലക്ഷണങ്ങളിൽ പ്രത്യക്ഷമായ ഒന്ന് അതിന്റെ പരിധിയില്ലാത്ത അസമത്വത്തിന്റെയും ബഹിഷ്കരണത്തിന്റെയും ഉൽപ്പാദനമാണ്. അഞ്ചാം അധ്യായം പ്രാധാന്യമേറിയ ഈ മേഖലയുടെ ചർച്ചയ്ക്കായി നീക്കിവച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ഭാഗം ജാതി, ഗോത്രം, ലിംഗപദവി (Gender), അംഗപരിമിതർ (Disabled) എന്നിവയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ അസമത്വത്തെയും ബഹിഷ്കരണത്തെയും നോക്കിക്കാണുന്നു. വിഭജനത്തിന്റെയും അനീതിയുടെയും കുപ്രസിദ്ധ ഉപകരണമെന്ന നിലയിൽ ജാതി എന്നത് പരിഷ്കരിക്കപ്പെടേണ്ടതോ ഇല്ലാതാക്കപ്പെടേണ്ടതോ ആയ ഒരു വിഷയമാക്കി ഭരണകൂടവും അടിച്ചമർത്തപ്പെട്ടവരും സംഘടിതമായി പരിഗണിച്ചു. ഈ പരിഗണനകൾ നേരിട്ട പ്രത്യക്ഷ പ്രശ്നങ്ങളും വിവാദങ്ങളും എന്തെല്ലാമാണ്? ഇന്നലെകളിൽ ജാതിവിവേചനത്തെ എതിർത്ത പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ എത്രമാത്രം വിജയിച്ചു?

ഗോത്രവർഗപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ നേരിട്ട പ്രത്യേകപ്രശ്നങ്ങൾ എന്തെല്ലാം? ഏതു സാഹചര്യത്തിലാണ് ഇന്ന് ഗോത്രസ്വത്വം പുനഃസ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നത്? ലിംഗഭേദ ബന്ധങ്ങളുടെയും അംഗപരിമിതിയുടെയും സാഹചര്യങ്ങൾ സമാന ചോദ്യങ്ങൾ നേരിടുന്നു. അംഗപരിമിതരുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്ക് നമ്മുടെ സമൂഹം എത്രമാത്രം ഉത്തരവാദിത്വമേറ്റെടുക്കുന്നു? സ്ത്രീകളെ അടിച്ചമർത്തിയ സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് എത്രമാത്രം ആഘാതമേൽപ്പിക്കാൻ സ്ത്രീപക്ഷ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് കഴിഞ്ഞു?

ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിന്റെ അതിബൃഹത്തായ വൈവിധ്യം ഉയർത്തുന്ന ബുദ്ധിമുട്ടേറിയ വെല്ലുവിളികൾ ആറാം അധ്യായം ചർച്ചചെയ്യുന്നു. നമ്മുടെ സാധാരണവും സ്വാസ്ഥ്യം നൽകുന്നതുമായ ചിന്തകളിൽനിന്ന് പുറത്തുകടക്കാൻ ഈ ഭാഗം നമ്മെ ക്ഷണിക്കുന്നു. ഇന്ത്യ നാനാത്വത്തിൽ ഏകത്വം നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്ന രാജ്യം എന്ന പറഞ്ഞുപഴകിയ ശൈലിക്കും മുദ്രാവാക്യങ്ങൾക്കും കഠിനവും സങ്കീർണവുമായ വശംകൂടിയുണ്ട്. എല്ലാ പരിമിതികൾക്കും പരാജയങ്ങൾക്കും അപ്പുറം ഇന്ത്യ ആ മുന്നണിയിൽ അത്ര മോശമല്ലായിരുന്നു. എന്താണ് നമ്മുടെ ശക്തിയും ദൗർബല്യവും? വർഗീയസംഘർഷം, പ്രാദേശികവും സങ്കുചിതവുമായ ഭാഷാസ്നേഹം, ജാതീയത (Casteism) തുടങ്ങിയ പ്രശ്നങ്ങൾ ഇല്ലാതാക്കാൻ ശ്രമിക്കുകയോ അവയാൽ പൂർണമായും കീഴടക്കപ്പെടുകയോ ചെയ്യാതെ അവയെ ചെറുപ്പക്കാർക്ക് നേരിടാൻ കഴിയുന്നത് എങ്ങനെ? തങ്ങൾ സുരക്ഷിതരല്ലെന്നും അപകടസാധ്യതയിലാണെന്നും ഇന്ത്യയിലെ ന്യൂനപക്ഷത്തിന് തോന്നാതിരിക്കേണ്ടത് ഒരു ദേശം (Nation) എന്ന നിലയിലുള്ള സംഘടിത (Collective) ഭാവിക്ക് പ്രധാനമാണെന്നു പറയുന്നതെന്തുകൊണ്ട്?

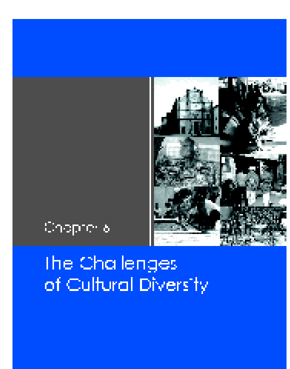

ഏഴാമധ്യായത്തിൽ നിങ്ങളുടെ പഠനത്തിന്റെ പ്രായോഗിക ഘടകത്തെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാൻ നിങ്ങൾക്കും അധ്യാപകർക്കുമുള്ള ചില നിർദേശങ്ങൾ നൽകിയിരിക്കുന്നു.